

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Vught**

**St.-Lambertusstraat 112-112a, Cromvoirt, gem. Vught :
een bureau- en inventariserend veldonderzoek
in de vorm van boringen in de verkennende fase**

Bureau voor Archeologie Rapport 790

***Bureau voor Archeologie
(conceptversie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	27-06-2019	
Controle	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	28-06-2019	SM
Controle Gemeente Vught	Gijs Timmermans	Beleidsadviseur Leefbaarheid, gemeente Vught, afdeling ontwikkeling	02-07-2019	GT

1. Inleiding

In opdracht van Van Dun & Van Gerwen heeft Bureau voor Archeologie een archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouw van twee Ruimte-voor-Ruimte woningen aan de St. Lambertusstraat 112-112a te Cromvoirt.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging. Het plangebied maakt deel uit van het BP 'Buitengebied 2011' (14 mei 2014). In het gebied geldt vastgesteld archeologisch beleid. Het plangebied maakt in dit BP deel uit van een zone met de aanduiding 'middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde'. Hiervoor geldt dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen groter dan 100 m². De beoogde ontwikkeling leidt tot een bodemverstoring tot ca. 80 cm -mv. Het plan overschrijdt de vrijstellingscriteria en daarom geldt de verplichting onderzoek uit te voeren. Dit rapport van BvA voorziet daarin.

De gemeente Vught is - als bevoegde overheid - gevraagd het onderzoek te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1. Het plangebied

Het plangebied ligt ten Z. van de St.-Lambertusstraat in Cromvoirt. Het bestaat uit het erf van de St.-Lambertusstraat 112 en 112a en een weiland in het W. en een perceel akkerland in het O. Het erf bestaat uit de parallel aan de St.-Lambertusstraat gelegen woonboerderij in het N. en een N-Z georiënteerde loods met mestkelders in het Z. In het Z. van het erf is onlangs een N-Z georiënteerde stal met mestkelders gesloopt. In het O. van het erf is een garage aanwezig. Het plangebied bestaat uit de delen van de percelen VUG00, sectie I, nr. 1156 t/m 1159 waarin ruimtelijke ingrepen gepland zijn, is 120 m lang en 80 m breed en heeft een omvang van 8.860 m². Ten W. van het plangebied bevindt zich de Zandleij. Voor de locatie en exacte begrenzingen van het gebied wordt verwezen naar het beoordeelde rapport van BvA (zie onder).

1.2. Aard van de bedreiging

De beoogde ingreep bestaat uit de sloop van de oostelijke schuur en de bouw van twee woningen langs de St.-Lambertusstraat. Deze woningen krijgen elk een bijgebouw of garage en zijn ten O. en ten W. van het erf gepland. De woonboerderij zal in twee wooneenheden gesplitst blijven. De nieuwe woningen en bijgebouwen zullen 'op staal' gefundeerd worden, en ter plaatse van de funderingsbalken zal tot ca. 80 cm -mv gegraven worden. Langs de O.-, W.- en Z.-zijde van de nieuwe woonpercelen komen bomenrijen; in het NW van het erf is een kleine fruitboomgaard gepland. Aangenomen mag worden dat bij de diverse grondwerkzaamheden de ondergrond dusdanig geruimd wordt dat er een gerede kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden worden verstoord of vernietigd.

2. Archeologisch onderzoek

Bureau voor Archeologie heeft het volgende onderzoek uitgevoerd :

Beckers, I.S.J., 2019: St.-Lambertusstraat 112-112a, Cromvoirt, gemeente Vught: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase - Bureau voor Archeologie Rapport 790 - versie concept - 22 mei 2019.

2.1. Onderzoeksmethode

Het archeologisch onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek door middel van boringen en is uitgevoerd volgens BRL SIKB 4000, KNA 4.1.

Doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting; het is uitgevoerd conform KNA 4.1, protocol 4002. Doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (verkennende fase) conform KNA 4.1, protocol 4003. Verder heeft er in het O. van het plangebied een kleinschalige oppervlaktekartering plaatsgevonden. Er zijn 10 boringen gezet met een 7 cm Edelmanboor (tot ca. 1 m -mv) en een 3 cm guts (diepere lagen) tot 30 cm in de C-horizont. Twee boringen zijn tot 1 m in de C-horizont doorgezet

om te controleren op de aanwezigheid van bodemlagen in de C-horizont. De boringen zijn verspreid in het gebied geplaatst; twee extra boringen zijn in het NW geplaatst om in dit deel van het gebied meer inzicht te krijgen in de mate van verstoring van de bovengrond. Het sediment is met de hand bemonsterd; de onderste 25 cm van het humeuze dek zijn gezeefd over een maaswijdte van 3 mm. De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.

2.2. Conclusie onderzoek (verkort)

Het plangebied ligt op in het dekzandgebied ten westen van Cromvoirt. De dekzandrug waarop het dorp tot ontwikkeling is gekomen bevindt zich op ca. 250 m naar het Z. Ten W. van het plangebied is de in de Late Middeleeuwen gegraven Zandleij aanwezig. Het gebied is waarschijnlijk sinds de Middeleeuwen in gebruik geweest als bouwland; er zal een plaggendeek van meer dan 50 cm dik gevormd zijn. In het plangebied kunnen archeologische waarden vanaf het Laat-Paleolithicum aanwezig zijn. In het centrale deel van het plangebied zal de bodem verstoord zijn geraakt door de aanleg van een boeren erf.

Op basis van het verrichtte booronderzoek blijkt dat in enkele delen van het plangebied de bodemopbouw bestaat uit de bouwvoor, op een restant van het plaggendeek op de restant van een B-horizont van een podzolbodem op de C-horizont. In deze delen van het gebied (grootweg het ZO en ZW van het gebied) is het potentiële sporenniveau bewaard gebleven. De twee tijdens de oppervlaktekartering gevonden aardewerkfragmenten dateren uit de Nieuwe Tijd. Het plaggendeek bevat baksteenfragmenten en waarschijnlijk dateert het, net zoals in het met proefsleuven onderzochte gebied ten N. van het plangebied, uit de Nieuwe Tijd. Waarschijnlijk is het gebied pas in de Nieuwe Tijd als akkerland in gebruik genomen. Bij het omzetten naar akkerland is het potentiële archeologisch sporenniveau in de top van de podzolbodem en de C-horizont nog intact gebleven.

In het centrale en NW deel van het plangebied is een relatief diepreikend heterogeen zandpakket aangetroffen. Dit pakket is geel en bruin gevlekt en bestaat uit omgewerkte zandlagen. Het reikt tot een variërende diepte van 60 tot 150 cm -mv. Waarschijnlijk is het centrale en NW deel van het gebied tijdens recente agrarische activiteiten (aanleg van een kuilplaat) en de sloop van de voormalige agrarische bebouwing met mestkelders relatief diep verstoord geraakt. In deze delen worden daarom geen archeologische waarden meer verwacht. In het ZW en O. deel kan op basis van de intacte bodemopbouw nog een intact archeologisch sporenniveau aanwezig zijn.

Conform KNA 4.1 vormt een waardestelling en selectieadvies van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport. In een deel van het plangebied bevindt zich mogelijk een intact sporenniveau. Door middel van het booronderzoek kan niet worden uitgesloten dat zich hier archeologische resten bevinden. Er zijn echter nog geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom (nog) geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

2.3. Advies BvA

Bureau voor Archeologie adviseert om de NW woonlocatie vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. BvA adviseert om de NO woonlocatie nader te laten onderzoeken door middel van een proefsleuvenonderzoek (IVO-P). Het onderzoek hoeft alleen te worden uitgevoerd op de locatie waar daadwerkelijk bodemingrepen zijn voorzien. Dat betekent dat het proefsleuvenonderzoek kan worden beperkt tot het vlak van de nieuwbouwwoning (*blauwe contour in fig. 22 van het rapport*).

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Vught.

Om in het NO van het plangebied de daar voorziene woonlocatie te onderzoeken op de aan- of afwezigheid van archeologische waarden is vervolgonderzoek noodzakelijk. Voor dit proefsleuvenonderzoek is een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Als in de toekomst in andere delen van het plangebied waar ook nog een archeologisch sporenniveau aanwezig kan zijn, diepe bodemingrepen gaan plaatsvinden, wordt aanbevolen ook deze delen van het plangebied met proefsleuven te onderzoeken.

3. Beoordeling namens/door de Gemeente Vught

Het rapport van BvA is goed en volledig opgesteld en voldoet aan de huidige wet- en regelgeving. Dit maakt direct een selectiebesluit mogelijk.

3.1. Selectieadvies Gemeente Vught

Gezien het voorgaande kan de gemeente - als bevoegde overheid - instemmen met de inhoud en strekking van het rapport en met het advies om als volgende stap in de AMZ-cyclus een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uit te (laten) voeren. Het onderzoek hoeft alleen te worden uitgevoerd op de locatie waar daadwerkelijk bodemingrepen zijn voorzien. Dat betekent dat het proefsleuvenonderzoek beperkt is tot het grondvlak van de NO nieuwbouwwoning - met inachtneming van een redelijke buffer aan alle kanten daaromheen.

Voor dit proefsleuvenonderzoek is een goedgekeurd PvE noodzakelijk. Als in de toekomst in andere delen van het plangebied waar ook nog een archeologisch sporenniveau aanwezig kan zijn, diepe bodemingrepen gaan plaatsvinden, wordt aanbevolen ook deze delen met proefsleuven te onderzoeken.

Verder neemt de gemeente het advies van BvA over aangaande het mogelijk alsnog voorkomen van archeologische waarden, zogenaamde 'toevalsvondsten' in (de rest van) het plangebied :

Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om direct contact op te nemen met de gemeente Vught.

Zolang de AMZ-cyclus nog loopt, kan en mag nog niet worden begonnen met het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden en/of voorbereiding in het veld daartoe.

Het rapport kan definitief worden gemaakt en zal daarna worden vastgesteld.